

СТАНОВИЩЕ

на проф. Димитър Георгиев Зашев

за академичните дейности и научни трудове на гл. ас. д-р Кристиян Русев Енчев, във връзка с обявения в Държавен вестник, бр. 3/10.01.2014 г. конкурс за доцент, специалност „Философия“, професионално направление 2.3 – Философия, за нуждите на секция „Логически системи и модели“ към ИИОЗ-БАН

Д-р Кристиян Енчев е единствен кандидат в обявения в Държавен вестник конкурс за доцент. Общият списък с представени от кандидата публикации съдържа общо 14 заглавия - 2 монографии и 12 статии, различни от публикациите по дисертационния му труд. За участие в конкурса като хабилитационен труд, подлежащ на рецензии и становища, е представена монографията *„От интенционалност към интензионалност. Логическият път на виртуалисткия трансцендентализъм“*, Изд. ИФИ-БАН 2009, София. Кандидатът е приложил списък и съответни копия на останалите 13 заглавия от избрани от него научни публикации, различни от монографията, като само допълнителни документи, съобразно т. 8 от Чл. 4.3.8 от Правила за работата на НС на ИИОЗ.

Още от студентските си години Енчев се ориентира към трансценденталната философия на Кант, първите му самостоятелни опити са върху търсенето на връзка между трансценденталния схематизъм и херменевтичните разработки върху метафората на Пол Рикьор. В монографията си *„От интенционалност към интензионалност. Логическият път на виртуалисткия трансцендентализъм“*, но вече в пряка връзка с виртуализма, кандидатът изгражда едно особено виждане върху схематизма, намесвайки в силно изтеглена към собственото си разбиране перспектива пред-структурите на разбирането от *„Битие и време“*, както и определени моменти от *„Кант и проблемът за метафизиката“*.

Един от приносите, посочен от кандидата, е обосноваването на исторически херменевтизиран опит чрез девиртуализационен преход от схеми към схеми-образи. Без да се опитвам да омаловажа претенцията, че това е „преход, изпълним като успешно схематизиращо предвиждане и като собствено логически път на виртуалисткия трансцендентализъм“, бих искал да обърна внимание, че би било добре Енчев да разработи по-детайлно (вероятно като самостоятелно изследване) възможните (не само на филологично, но и на онтологично и дори на метафизично ниво) съотнасяния между две терминологично различни значения на думата „предвиждане“ - *Vorblick* от *„Кант и проблемът за метафизиката“* и *Vorsicht* (формален момент от пред-структурата на разбирането, на български - „Пред-виждане“, съгласно моя превод на *„Битие и време“*). За мен е твърде любопитен опитът елементите на тройната синтеза от *„Критика на чистия разум“* -

апрехензията, репродукцията и рекогницията, да бъдат проследени по начина, по който прави това авторът на хабилитационния труд, а именно, по пред-структурата на разбирането от „*Бытие и време*“. Нещо повече, ако елементите на емпиричната синтеза бъдат преобразувани онтологично, „разривът“ (така, както го е видял в разработката си Енчев) между *Vorsicht u Vorgriff* („Пред-улавяне“, пак в моя превод) отваря възможността „особеното“ на нагледа да спечели метафоричност не само на езиково, но и на онтологично равнище, на терена на което вече играе и схемата-образ. Именно схемата-образ носи тази печалба, че преходът от интенционалност към интензионалност, заедно с привличането в играта от страна на автора на прехода от схема към схема-образ, може да бъде мислен на много нива, като отворено поле за теоретично осмисляне на различни типове схеми или медиатори в най-общ смисъл. Тук темата за „осетивяването“ като „въплъщение“, и то дори сал в един теологичен смисъл, става много важна, затова ще отбележа, че на с. 96 от книгата си кандидатът захваща темата за духовността като „екзистенциално самоосмисляне, което надхвърля границите на възможния опит (в Кантов смисъл), но въпреки това не остава откъснато от него“. Тук, точно заради осетивяването, са любопитни ходовете на свободната игра, свободната употреба на способността за въображение, свободата за метафоричен схематизъм. Интересна е също някак подмолно прокараната от Енчев на с. 98 от обсъжданата тук монография аналогия между „субективно разположение на духа“ (subjective Gemüthsstimmung) от „*Критика на способността за съдене*“ на Кант и „разположение“ (Befindlichkeit) от „*Бытие и време*“ на Хайдегер. Тази аналогия обаче може да се приеме и като авторов принос в изграждането на философски интересни смислови връзки - тя се явява нещо като директриса за граденето на оригинален концепт за метафоричен схематизъм, в който е придърпано *разположението* (Befindlichkeit) и посилието му да събира като че „из околоръст“ образи, но вече „сложени-извърнати“ като кинестетично съответни на тялото - ето тук и темата за „въплъщението“ и кинестезите като онтологичен орган.

Ако бих могъл накрая да се разширя малко извън обсега на монографията на Енчев, намирам за успешно попадение така наречения от него концепт „метафорична илюстриктура“ (от неговия текст „*Структура и илюстриктура*“, посочен в допълнителните документи), който концепт авторът нарочва за наследник на концепта за метафоричен схематизъм. Със заиграването на сюжети, заимствани от Деридида и негови рецепции на родна почва, Енчев си подсигурава подстъпи за прилагане на изкованата от него „илюстриктура“ към виртуализма като опит за доразвиване на постановки от „*От интенционалност към интензионалност*“. Това може и да е рисковано начинание, но, доколкото подобен опит ми звучи философски сериозно, намирам, че си струва да бъде направен от кандидата в отделно изследване.

Заключение: Въпреки изказаните критични бележки и предложения към автора, намирам предложените в монографията *„От интенционалност към интензионалност. Логическият път на виртуалисткия трансцендентализъм“* теоретични постановки и приноси за съответстващи в необходимата степен на критериите за хабилитиране, като давам своята положителна оценка и препоръка на Научното жури да предложи на Научния съвет на ИИОЗ-БАН избирането на гл. ас. д-р Кристиян Русев Енчев за доцент съгласно обявения конкурс по професионално направление 2.3 – Философия, за нуждите на секция „Логически системи и модели“ към ИИОЗ-БАН.

София, 30.03.2014

проф. Димитър Зашев